

Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Naalakkersuisut pisussaatinneqassasut 2012-umi upernaakkut ataatsimiittoqalersinnagu naartunermi, erninermi qitornarsiar-taavinnermilu sulinngiffeqartitaaneq ullormusiaqarnerlu pillugit Inatsisartut inatsisaata allanngortinnissaanut suliniuteqaqqullugit, taamaaliornikkut sulisitsisut namminersortut erninermi angajoqqaallu sulinngiffeqartitaaneranut akiliisartut akiliutimik ilaanik utertitsisinnaangorlugit, kisianni annerpaaffilerlugu aningaasarsiortup erninermi dagpenget kommuneminngaaniit pissarsiassaasa amerlaqataannik.

(Inatsisartuni ilaasortat Knud Kristiansen aamma Siverth K. Heilmann, Atassut)

Akissuteqaat

(Ilaqutariinnermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut Knud Kristiansen Siverth K. Heilmannilu qutsavigaat erninermut atatillugu sulinngiffeqartitaaneq ullormusiallu erninermi qitornarsiar-taavinnermilu Inatsisartut inatsisaata allannguutissaanik siunnersuuteqarmata, taamaaliornikkut sulisitsisut namminersortut erninermi angajoqqaallu sulinngiffeqartitaaneranut aningaasarsititsisartut akiliutimik ilaannik kommunemiit utertitsisinnaangortinniarlugit.

Naalakkersuisooqatigiilernerme isumaqatigiissummi takuneqarsinnaasutut Naalakkersuisut kissaatigaat ilaqutariinnut ataasiakkaanut toqqissisimanissaq anguniarlugu aaqqiissutissanik sivisuumik atuuttussanik periuseqarnissaq pilersissallugu. Periuseqarfigineqartussanut ilaatigut ilaapput ilaqutariit meerartallit aamma angajoqqaanngulersut. Angajoqqaanngulersut erninermut atatillugu ulluinnarni inuunermi aningaasaqassutsimikkullu eqqugaasinnaasarmata.

Inatsisiliornermi sinaakkusiunneqarput sulinngiffeqartitaanerit aamma ullormusiat erninerup sulinngiffeqartitaanerullu nalaani. Angajoqqaat tamarmik sulinngiffeqartitaasinnaapput, - anaanaasoq erninerup siornatigut aamma kingornatigut, ataataasorlu meerartaareernerup kingornatigut. Sulinngiffeqartitaanermi ullormusianik pisinnaasut tassaapput inuit suliffeqartut imaluunniit ilinniartut. Sulinngiffeqartitaanerup nalaani taamaallaat ullormusiaqartoqarsinnaavoq sulinngiffeqartitaanerup nalaani aningaasarsiaqarsimanngikkaanni. Ullormusiaqartitsinerme anguniarneqarpoq qulakkeerusunneqarmat inuit sulisartut ilinniagaqartulluunniit aningaasarsiaminnik ilinniarnersiutiminnilluunniit annaasaqannginnissaat. Inuit pisortanit ikiorsiissutinik pisartagaqartut, siusinaartumik soraarnerussutisiaqartut utoqqalinersiuteqartullu sulinngiffeqarsinnaatitaapput ullormusiaqaratilli, tassami pisortaniit pissarsiaqareertarmata pisortanik ikiorsiissutitigut, siusinaartumik soraarnerussutisiaqarnikkut imaluunniit utoqqalinersiaqarnikkut.

Aningaasanut inatsimmi kontomi pingaarnermi 30.10.36-mi sulinngiffeqartitaanermi ullormusianut aningaasaliisoqarsimavoq, taakku sulinngiffeqartitaanermi ullormusiassat tamarmiusut 90 %-eraat, tassami 10 %-ii kommunemit aningaasalerneqartussaammata. Erninermut atatillugu ullormusiassat aningaasaliiffigineqarsimapput qulakkeerniarlugu inuit suliffeqartut ilinniakkamilluunniit ingerlatsisut sulinngiffeqartitaanermik nalaanni

tamakkiisumik ilaannakortumilluunniit aningaasarsiaqanngitsut pissarsinissaat. Inuit erninermut atatillugu sulinnigiffeqartitaanermi ullormusiaqartussat tassaapput erninermi, sulinnigiffeqartitaanermi qitornarsiavittaarnermilu Inatsisartut inatsisaanni § 3-mi pineqartut, pisortani namminersortuniluunniit sulisuusinnaasut.

Kontomi pingaarnermi 30.10.36-mi aningaasaliiffigineqanngillat suliffiutillit erninerup nalaani aningaasarsiaqartitsisartut taarsiiffigititsissutigisinnaasaannik.

Paasinarpoq erninerup nalaanni sulinnigiffeqartitaanermi aningaasartuutit suliffeqarfiit ilaannut annertuutut malugineqarsinnaammata, taamaammata taarsiiffigineqarnissamik kissaateqarsinnaasunik. Allannguutissatut siunnersuut akuerineqassagaluarpata tamatuma malitsigissavaa inuussutissarsiortunut immikkut toqqaannangitsumik aningaasaliisoqartalissammat. Anin-gaasammi utertinneqartussat allanut atugassaraluanik aningaasalersorneqassapput, tassalu inunnut erninerup nalaanni aningaasarsiaqanngitsunut ”sillimmatit” atugassaasunit.

UKA 2010-mi siunnersuutigineqarpoq Naalakkersuisut ernereerermi aningaasaateqarfimmik aallaartitseqqullugit pisussaatinneqassasut. Siunnersuut taanna itigartinneqarpoq, allannguutissatullu siunnersuut akuerineqarluni. Siunnersuummi akuersissutigineqartumi Naalakkersuisut pisussaatinneqarput suliffeqarfiit sulisartullu isumaqatiginialissagaat ernereerermi aningaasaateqarfimmik aallartitsisoqarsinnaanersoq paasiniarlugu, aningaasaateqarfilli taanna sulisartunut aningaasarsialinnut tamanut atorsinnaasunnngortinneqassaaq nunap iluani pissutsinut naleqqussagaalluni.

Naalakkersuisut kissaatigaat Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliap innersuussutai isummerfigeqqissaarniarlugit. Kisianni ataatsimiititaliap namminersorlutik inuussutissarsiuteqartunut tunngatillugu erninermi aningaasaateqarfiliorsinnaanermut erseqqissunik innersuussutitaqanngilaq, innersuussutigaluguli pilersaarutit ingerlatiinnaqqullugit. Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut Akileraartarnermut Atugarissaarnermullu Ataatsimiititaliap innersuussutaasa suliarerusunnerat tunngavigalugu erninermi aningaasaateqarfimmik pilersitsisinnaanermik periarfissat pillugit sulisitsisut sulisartullu oqalliseqatigerusuppaat.

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata iluani ernereerermi aningaasaateqarfiliortoqarsinnaanersoq oqallisigineqarsimavoq. Inassutigineqarpoq inatsisitigoortumik namminersorlutik suliffiutilinnut ernereerermi aningaasaateqarfiliortoqassasoq, sulisitsisut qanoq amerlatigisunik sulisoqarnertik tunngavigalugu aningaasaleeqataaffigisartagassaannik. Aaqqissuussinermi piumasaqaataavoq Namminersorlutik Oqartussat aningaasaleeqataasassasut maannakkut suliffeqarfinnut namminersortunut erninermut tunngatillugu aningaasaliissutaasartut amerlaqataannik akiliinermikkut.

Ullumikkut angajoqaanngussamaartut amerliartuinnartut isumaqatigiissuteqarlutik atorfeqarput, tassani qulakkeersimaneqarluni ernereerup nalaani sulisitsisoq aningaasarsititsisassasoq. Suliffeqarfiit sulisullu isumaqatigiinniarnermikkut tamanna angusaraat, isumaqatigiissutinik atuuttussanik tunngaveqartoq. Taamaalillutik suliffeqarfiit sulisullu isumaqatigiinniutigissavaat isumaqatigiissutissap imassai. Suliffeqarfiit sulisullu isumaqatigiissutaat Naalakkersuisut ataqqiniarlugit aalajangersimapput.

Angajoqaanngortut isumaqatigiissummik erninerup sulinnigiffeqartitaanerullu nalaani aningaasarsiaqarnissamik imaqartumut attuumassuteqanngitsut sulisartuugunik ilinniagaqartuugunilluunniit ullormusianik pissarsinissaminnik qulakkeereeqapput.

Naalakkersuisut isumaqarput inuit suliffeqartut ilinniagartuulluunniit ernereernerup kingorna aningaasarsinissamik qulakkeerinnereersimasuusut, allallu aningaasatigut aamma qulakkeereerneqassassut, tassami pisortanit pisartagaqareermata.

Naalakkersuisut ukiuni makkunani ilaquataariinnermut tunngassuteqartut immikkut isiginiarpaat, siunnersuuteqartullu isumaqatigalugit meeqqat inuunerminni aallartilluarnissaat anguniarlugu sinaakkutissanik pitsaanerpaamik ilaqutariit periarfissinneqartariaqartut.

Ilaqutariinngortut nutaat eqqarsaatigalugit aningaasatigut atugassarititaasut isigeqqissaartariaqarput, aammali pingaaruteqarpoq qulakkiissallugu ilaqutariit taakku atugassanut allanut ataavartumik ikiorsertariaqartut.

Illoqarfinni annerni tamani ilaqutariinnut centerinik pilersitsinissaq sulissutigineqarpoq, tassani ilaqutariit sulisunik ilinniagaqartunit siunnersorneqarsinnaapput tapersorneqarsinnaallutillu, ilaqutariillu ajornartorsiortut ajornartorsiutinik qaangiinissanut sakkusaanik ikiorsissallugit. Maannamut ilaqutariinnut centerit sulinerat ajunngilluinnartutut nalilerneqarluni oqariartuutigineqartarpoq.

Naalakkersuisut taamatut oqaaseqaateqarlutik aalajangiiffigisassatut siunnersuut itigartinneqassasoq innersuussutigaat.